

TALLINNA MARDI LASTEAED

ÕPPEKAVA

Tallinn 2014

SISUKORD

SISUKORD

1. Lasteasutuse liik ja eripära.....	3
2. Õppe- ja kasvatustegevus	
2.1 Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
2.2 Õppe-ja kasvatustegevuse põhimõtted.....	4
2.3 Õpikäsitus	5
2.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	5
2.5 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel	
2.5.1 Valdkond: mina ja keskkond.....	7
2.5.2 Valdkond: keel ja kõne	9
2.5.3 Valdkond: matemaatika	12
2.5.4 Valdkond: kunst	15
2.5.5 Valdkond: muusika	17
2.5.6 Valdkond: liikumine	19
2.5.7 Üldoskused	22
3. Lapse arengu hindamine	24
4. Erivajadusega lapse toetamine	25
5. Koostöö lapsevanematega	26
6. Õppekava uuendamine ja täiendamine	27
Lisa 1. Õppe-kasvatustegevuse korraldamine Tallinna Mardi Lasteaias	28
Lisa 2. Lapse arengu hindamine ja tagasiside andmine lapsevanemale Tallinna Mardi Lasteaias.....	32
Lisa 3. Erivajadusega lapse toetamine Tallinna Mardi Lasteaias	47
Lisa 2.5.8 Valdkond: tehnoloogia	50

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Tallinna Mardi Lasteaed on 1,5 kuni 7 aastastele lastele päevahoidu võimaldav Tallinna kesklinnas asuv munitsipaallasteaed.

Tänane Tallinna Mardi Lasteaed alustas tööd 2003 aasta 15. oktoobrist kui Tallinna Linnavalitsus otsustas lõpetada Tallinna 89. Lasteaia ja Tallinna 32. Lastesõime tegevuse ning nende baasil moodustada Tallinna Mardi Lasteaed. Lasteaed asub kahes eraldi majas aadressil Mardi 5/ Lastekodu 4.

Tallinna Mardi Lasteaed on kaheksa rühmaline: 2 sõimealiste ja 6 aiaaliste laste rühma.

Lasteaial on oma õueala ja kõrghaljastus.

Tallinna Mardi Lasteaiale on antud 30.mail 2007 Haridus – ja Teadusministeeriumi poolt koolitusluba nr 4579HTM. Lasteaial on arengukava aastateks 2014-2018.

Õppetöö lasteaias toimub rühmades, mille suurus on määratud vastavalt Haridusministeeriumi kehtestatud seadusega ja hoolekogu otsustega. Rühmade komplekteerimisel lähtutakse laste vanusest ja lastevanemate soovidest.

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

Lasteaed töötab ajavahemikul 7.00-19.00.

Tallinna Mardi Lasteaed väärtustab terviseedendust. Terviseedendus on igapäevane pidev töö, mida ilmestavad liikumise- ja terviseteemalised tegevused /üritused lastele ja peredele.

Mardi 5 majas on 2 spordisaali, mis võimaldavad lastele mitmekülgset sportlikku tegevust nii planeeritud tegevustena, huvitegevustena kui vabategevustena.

Eelistatud on sportliku kallakuga huvitegevus. Lasteaed osaleb aktiivselt 5-7 a lastega lasteaedade vahelistel spordipäevadel ja ülelinnalistel spordi- ja liikumisüritustel.

Lasteaia soodne asukoht kesklinnas võimaldab teha õppekäike erinevatesse muuseumidesse, tutvuda Tallinna vanalinnaga, külastada teatreid jms huvipakkuvaid kohti Tallinnas.

Lasteaia õppe-ja kasvatustööd toetab alates 2013 aastast LEGO WeDo robotikaring, mida viivad läbi õpetajad.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Tallinna Mardi Lasteaia õppe-kasvatustegevuse peamised eesmärgid:

- Toetada lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel saab laps areneda vastavalt oma võimetele.
- Aidata kaasa lapse terviklikule mina-pildi kujunemisele, hoida lapse meel uudishimuliku, paindliku ja avatuna.

Tallinna Mardi Lasteaia lõpetanud laps:

- Tuleb toime koolis ja igapäevaelus
- Tunneb rõõmu liikumisest
- Väärtustab tervislikkust ja turvalisust
- Omab tugevat keele- ja kultuuriidentiteeti
- Hoolib loodusest ja keskkonnast
- Väärtustab ennast ja teisi enda kõrval
- On positiivne, **uudishimulik**, avatud ja loov

2.2 Õppe-kasvatustegevuse põhimõtted

Tallinna Mardi Lasteaia õppe- ja kasvatustegevustöö toimub järgnevate põhimõtete järgi:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- lapse loovuse toetamine
- mängu kaudu õppimine
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine

- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine
- kodu ja lasteasutuse koostöö
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimisest võtavad osa kõik lasteaia töötajad.

2.3 Õpikäsitus

- õppimine on elukestev protsess, mis toimub lapsel läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, mõtestamise, katsetamise ja harjutamise kaudu ning õpetaja jälgib ja tunnustab iga lapse edusamme;
- õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestab õpetaja iga lapse võimeid, eripära, kultuurilist tausta, vanust ja sugu ning õpetaja on laste suunaja ja õpikeskkonna looja;
- laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja, teda kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima;

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada laste suutlikkust:

- seostada teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda saadud teadmiste ja omandatud oskuste üle;
- kavandada oma tegevust, teha valikuid ning õpitut rakendada
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust
- laps tunneb rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tuleb toime ebaõnnestumistega

2.4 LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood **01.september kuni 31.mai**.

Suvekuudel 1. juunist -31.augustini on pöhiröhk k6ikidel vanustel m6ngulisel öuetegevusel.

Lasteaia päevakava on paindlik kindlustades lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste m6ng ja vabategevus ning öpetaja planeeritud öppe-kasvatustegevused.

Päevakavas on kindlaks m6aratud

- Laste söögiajad
- Päevane puhkeaeg 13.00-15.00
- Planeeritud öppe- kasvatustegevused
- Liikumis- ja muusikategevuste algusajad vastavalt kokkulepitud graafikule
- Lapsed viibivad iga päev sõltumata ilmast 1-2 korda värskes õhus.

Laste vanusest lähtuvalt on öpetaja kavandatud lõimitud öppe- kasvatustegevuste kestus:

1,5-3 aastastel lastel 10-15 minutit

3-5 aastastel lastel 25 minutit

6-7 aastastel lastel 35 minutit

Öppe- kasvatustegevuse keskmes on laps ja tema areng.

Öppe-kasvatustegevusi korraldatakse Tallinna Mardi Lasteaias vastavalt väljatöötatud öppe-kasvatustegevuste korraldamise korrale (Lisa 1)

2.5 ÖPPE-KASVATUSTEGEVUSTE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÖPPEKAVA LÄBIMISEL

Öppe-kasvatustegevused viiakse Tallinna Mardi Lasteaias läbi lõimituna järgnevatest ainevaldkondadest:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kunst
- muusika
- liikumine

Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe-kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika.

2.5.1 VALDKOND MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Mina ja keskkond õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäeva elust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;

4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama, küsimustele vastuseid leidma ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema.

5) Teemasid valides lähtutakse koduloolisuse printsiibist ja Eesti rahvuslikest tähtpäevadest, tutvustatakse rahvakombeid

6) õpetaja valib nädalateema lähtuvalt laste vanusele ja huvidele ja lõimib selle teiste valdkondade sisuga

Mina ja keskkond eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Täiskasvanu eeskujul hoiab puhtana ümbritsevat keskkonda.
- 2) Nimetab mõningaid loodusnähtusi.
- 3) Suhtub elusloodusesse hoolivalt.
- 4) Tunneb mõningaid linde ja loomi.
- 5) Ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime.
- 6) Näitab oma vanust sõrmedel
- 7) Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.
- 8) Teab mõistete hea ja paha tähendust.

3-5 aastane laps

- 1) Teadvustab endale loodussäästlike tarbimisharjumuste olulisust
- 2) On tuttav ümbritseva looduskeskkonna nähtustega
- 3) Teab elementaarseid ohutusnõudeid ja käitub vastavalt nendele
- 4) Järgib kokkulepituid rühmareegleid;
- 5) Kirjeldab oma perekonda ja tähtpäevi peres.
- 6) Nimetab tervist hoidvaid tegevusi
- 7) Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada
- 8) Põhjendab viisakusreeglite vajalikkust
- 9) Hoiab puhtust ümbruses ja isiklikus hügieenis
- 10) Väärtustab enda ja teiste tervist
- 11) Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid, kasutab kiivrit.

6–7aastane laps

- 1) Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2.5.2 VALDKOND KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) toetatakse lapse kõne arengut kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Keel ja kõne eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Mõistab ja täidab lühikesi (2-4-sõnalisi) korraldusi tuttavas situatsioonis.
- 2) Vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2-sõnaliste vastustega.
- 3) Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.
- 4) Kasutab sõnu *all, peal, sees, ees, taga* ruumisuhete tähistamiseks.
- 5) Mõistab ja kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5-sõnalisi lihtlauseid.
- 6) Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausega.
- 7) Loeb peast või kordab järele 1-2-realist luuletust.
- 8) Räägib endast *mina*-vormis.
- 9) Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab ja kommenteerib pilte.
- 10) Eristab kuulmise teel tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt. *tass-kass, pall-sall, tuba-tuppa*), osutades pildile või objektile.
- 11) mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.

12) kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste;

3-5 aastane laps

- 1) Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt *sõitis, laulsid*).
- 2) Räägib 2-3 lausega meeldivast mänguasjast (*mis see on, kust see asi on saadud, miks see meeldib.*)
- 3) Jutustab (küsimustele vastates) pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lause.
- 4) Loeb peast või kordab järele 2-3-realist luuletust või liisusalmi.
- 5) Annab vestluses edasi asjasse puutuvat infot
- 6) Kasutab kõnes mõningaid antonüüme (nt *lühike-pikk, must-puhas*).
- 7) Kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid (*suur-suurem-kõige suurem*).
- 8) Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
- 9) Annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil
- 10) Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).
- 11) Tunneb täiskasvanu häälimise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.
- 12) Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.
- 13) kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu (*hommik, päev, õhtu, öö*);
- 14) kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt *arg, kaval, igav*).
- 15) Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid;

6–7aastane laps

- 1) Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) Jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 8) Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) Tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;

- 10) Kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- 11) Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

2.5.3 VALDKOND MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine; arvud, arvutamine; võrdlemine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Matemaatika eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall)
- 2) Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale.
- 3) Juhendamisel osutab esemetele, mida on üks ja mida on palju.
- 4) Juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme.
- 5) Rühmitab antud kahesugused esemed kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse alusel (kuju, värv, suurus)
- 6) Juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes *üles-alla, ette-taha*
- 7) Loendab esemeid kolme piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (mitu?, nt mitu palli on kastis).
- 8) Osutab (küsimuse põhjal) kahest samatüübilisest esemest suuremale või väiksemale.
- 9) Leiab täiskasvanu juhendamisel etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid (nt ringi abil kõik ülejäänud ringid).

3-5 aastane laps

- 1) Rühmitab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel
- 2) Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega *peal, all, sees, taga* või *ees*.
- 3) Moodustab uue suuruse (3–5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.
- 4) Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem- väiksem, pikem- lühem.
- 5) paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt.
- 6) Oskab eraldada paremat ja vasakut poolt.
- 7) Leiab keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid
- 8) Koostab lihtsamat mustririda kujundeid kasutades.
- 9) Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *üleval, keskel*.

- 10) Nimetab erinevaid päeva osi (*hommik, lõuna, õhtu*) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.
- 11) Nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab laste tegevusi eri aastaegadel.
- 12) Kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu *rohkem, vähem, võrdselt (ühepalju)*.
- 13) Kasutab järgarve kuni viieni eseme/isiku positsiooni nimetamisel (*mitmes?*).
- 14) Otsustab, kas kaks antud kujundit on sama- või erisugused, ning kirjeldab nende kujundite erinevusi nurkade olemasolu, arvu, kujundi, suuruse ja värvuse alusel (ring, ruut, kolmnurk)

6–7aastane laps:

- 1) Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) Võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , −, =;
- 5) Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) Oskab öelda kellaega täistundides;
- 10) Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 11) Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 12) Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

2.5.4 VALDKOND KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Kunsti õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on olulised loomiseks ja lahenduste leidmiseks enda tehtud katsetused ja avastused, mida ta rakendab loovalt tegevuses;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Kunsti eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Muljub ja näpistab, vajutab auke, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale
- 2) Juhendamisel teeb näpuvärvidega (pintsliga) paberile erineva suunaga täppe, sirgeid, kaarjaid jne jooni.
- 3) Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.
- 4) Tunneb meeldetuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile.
- 5) Suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed.
- 6) Tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täpid, jooned)
- 7) Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid.
- 8) Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees.
- 9) Kujutab tuttavaid asju ja nähtusi, lähedasi inimesi ning nimetab, mida kujutas.
- 10) Näitab tulemust teistele kui oma teost.
- 11) Väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt.
- 12) Kujundab või täiendab pilte või objekte, kleepides alusele iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke.
- 13) Vaatleb pilte, näidistöid, raamatu illustratsioone; osutab enda jaoks tähtsatele objektidele, nähtustele ning nimetab neid (auto, puu, koer, maja, vihm jne.)

3-5 aastane laps

- 1) Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.
- 2) Lõikab kääridega paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.
- 3) Voldib paberi pooleks, neljaks
- 4) Kujutab olendeid, esemeid tegelikkusega sarnaselt.
- 5) Juhendamisel voolib ümar- ja piklikke vorme.
- 6) Voolib looma- ja inimfigure.
- 7) Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).
- 8) Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.
- 9) Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi.

- 10) Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist
- 11) Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.
- 12) Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid
- 13) Järgib töö käigus saadud tehnilisi juhiseid.
- 14) Enamasti lõpetab alustatud töö.
- 15) Põhjendab, miks töö, pilt meeldib.
- 16) Tunneb ja nimetab kõiki värvusi (kollane, sinine, punane) ja teiste värvidega (roheline, valge, must, pruun, oranž, lilla.), kasutab mõisteid hele -tume

6–7aastane laps

- 1) Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- 4) Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 5) Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 6) Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 7) Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 8) Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

2.5.5 VALDKOND MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;

- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Muusika õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast
- 2) Kuulab, jälgib õpetaja laulu,
- 3) Püüab õpetajaga kaasa laulda
- 4) Liigub koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile, muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit
- 5) Reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigub kehaga vmt).
- 6) Mängib kaasa pulssi või rütmi muusika kuulamisel, liikumisel ja laulmisel kehapiiril, kuljustel, marakatel ja kõlapulkadel.

3-5 aastane laps

- 1) Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
- 2) Laulab rühmaga ühtses tempos.
- 3) Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.
- 4) Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente

- 5) Esitab laule rühmaga ühtses tempos;
- 6) Mängib ja tunneb kuulamisel tämbri järgi ära õpitud rütmipille; mängib rütmisaateid lastelauludele
- 7) Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos
- 8) Muudab liikumist vastavalt muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumisele (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (näiteks liigub hanereas- ringis nii üksi kui paaris).

6–7aastane laps:

- 1) Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- 3) Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 8) Liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

2.5.6 VALDKOND LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Liikumise õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.
- 2) Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.
- 3) Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- 4) Jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel.
- 5) Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- 6) Kõnnib piiratud pinnal.
- 7) Säilitab sihi kõnnil ja jooksul.
- 8) Mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge
- 9) Arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega.
- 10) Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega.
- 11) Sooritab põhiliikumisi.

- 12) Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.
- 13) Säilitab liikumisel tasakaalu
- 14) Mängib matkiva sisuga 1–2 reeglina kõnni- ja jooksumänge

3-5 aastane laps

- 1) Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.
- 2) Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
- 3) Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi
- 4) Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
- 5) Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
- 6) Mängib 2–4 reeglina liikumismänge.
- 7) Vahenditega harjutusi (pall, hüpits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti.
- 8) Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
- 9) Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.
- 10) Sõidab tõukerattaga / kahe rattalise rattaga.
- 11) Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
- 12) Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).
- 13) Tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.

6–7aastane laps

- 1) Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) Mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall jne);

- 12) Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

2.5.7 ÜLDOSKUSED

1,5 -3 aastane laps

- 1) Reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele;
- 2) Teadvustab ennast, kasutab osaliselt mina-vormi, proovib ennast maksma panna, oskab keelduda ja "ei" öelda
- 3) Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti
- 4) Imitaab täiskasvanute tegevusi
- 5) Teab oma ees- ja perekonnanime, elementaarseid viisakusreegleid
- 6) Sööb, joob, riietub lahti valdavalt iseseisvalt.
- 7) Saab aru, et erinevatel inimestel võivad olla temast erinevad tunded
- 8) Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia
- 9) Osaleb ühistegevuses täiskasvanuga, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti
- 10) Täidab lihtsamaid igapäeva elulisi rutiine;
- 11) Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid, jäljendab igapäeva elulisi rolle
- 12) hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi.
- 13) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;

3-5 aastane laps

- 1) Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti, et jõuda kokkuleppele
- 2) Püüab teisi abistada ja lohutada
- 3) Saab hakkama eneseteenindamisega – riietub, sööb, joob iseseisvalt, kasutab nuga ja kahvli
- 4) Teab oma nime, vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi;
- 5) Saab aru ja järgib igapäevases suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid, püüab järgida kodukorra reegleid
- 6) Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest

- 7) Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- 8) Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle
- 9) Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; arusaamatuste lahendamiseks.
- 10) Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;
- 11) Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 12) Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust: teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;

6-7 aastane laps

- 1) Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses
- 2) Suudab ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd
- 3) Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada
- 4) Järgib sotsiaalseid rutiine
- 5) Mõistab teiste inimeste tundeid ja neid tähistavaid mitteverbaalseid sotsiaalseid vahendeid ja märke
- 6) Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada
- 7) Loob sõprussuhted, algatab mängu ja tegevusi, omandab grupi reegliid ja arvestab grupi vajadustega;
- 8) Suhtub teiste laste tegevusse tolerantselt, teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste juures.
- 9) Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 10) Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi, üritab tegutseda sihipäraselt ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 11) Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 12) Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;

3. LAPSE ARENGU HINDAMINE

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline

- lapse eripära mõistmiseks
- erivajaduste väljaselgitamiseks
- positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks
- õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks

Lapse arengut jälgitakse pidevalt, õpetaja teeb märkmeid vaatlustulemuste kohta.

Vähemalt üks kord aastas täidetakse lapse arengu hindamise lehed, kus kirjeldatakse lapse arengutulemusi eri arenguvaldkondades (üldoskused, ainevaldkondade eeldatavate tulemused) ja tuuakse välja lapse eripära (näit. kunstiline andekus, mahajäämus kõnearengus, käitumise eripärad jt). Lapse arengut kinnitavad arengumappi kogutud lapse tööd, vaatlused, intervjuud jms.

Arenguvestluse käigus analüüsitakse koos lapsevanematega lapse arengut ja lepatakse kokku edasised suunad lapse arengu toetamiseks.

Lapse arengu hindamist Tallinna Mardi Lasteaias kirjeldab lasteaia pedagoogilise personali poolt välja töötatud „Lapse arengu hindamise ja lapsevanemale tagasiside andmise kord Tallinna Mardi Lasteaias“ (Lisa 2)

4. ERIVAJADUSEGA LAPSE TOETAMINE

Erivajadusega laps vajab pikema või lühema aja jooksul oma erilise vajaduse tõttu suuremat tähelepanu.

Erivajadusega on laps, kellel on diagnoositud mõni füüsiline, vaimne või sensoorne puue või käitumishäire. Samuti kuuluvad siia teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja ka erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed.

Erivajadusega lapse toetamine toimub läbi individuaalse töö konkreetse lapsega. Kõnearengut kontrollib 1x aastas logopeed, kes annab tagasisidet ja nõustab lapsevanemaid. Vajadusel (lapse areng pole eakohane) koostatakse individuaalne arengukava lapsele koostöös erispetsialistide, lapsevanematega. Tööd erivajadusega lapsega Tallinna Mardi Lasteaias kirjeldab lasteaia pedagoogilise personali poolt välja töötatud „Erivajadusega lapse toetamine Tallinna Mardi Lasteaias“ (Lisa 3)

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Perekond vastutab lapse kasvamise ja arenemise eest ning lasteaia töötajad arvestavad perekonna kasvatuspõhimõtteid. Lapse arengu soodustamiseks tehakse koostööd lapsevanemaga. Sellele aitab kaasa vastastikune usaldus ja lugupidamine ning avatud suhtlemine. Lasteaed toetab, nõustab ja abistab lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel ja õpetamisel.

Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Oluline on igapäevane vahetu suhtlemine õpetaja ja lapsevanema vahel. Võimalused suhtlemiseks ja info vahetamiseks kohandatakse vastavalt perekonna vajadustele ja eelistustele.

Tallinna Mardi Lasteaias toimivad koostöövormid:

- Lastevanemate koosolekud
- Rühmad on lapsevanematele avatud
- Ühispeod, rühmaõhtud, õppekäigud
- Ankeedid ja küsimustikud
- Arenguvestlused
- Hoolekogu koosolekud
- Individuaalsed vestlused ja vanemate nõustamine
- Infovahetus infostendide ja rühmasisese e-maili kaudu
- Spetsialistide kaasamine vanemate nõustamisse

Lastevanemate nõustamine:

- Vestlused rühma õpetajatega, muusika ja liikumisõpetajaga
- Koosolekud, arenguvestlused
- Logopeediline nõustamine
- Suunav kirjandus (stendil, internetiaadressid, jne.)
- Erivajadusega laste soovitamise nõustamiskomisjonidesse.

6. ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE

Tallinna Mardi Lasteaia õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga.

Õppekava uuendamise aluseks on

- muudatused haridusalases seadusandluses
- haridusnõudluse muutused
- õppekava rakendumise analüüs
- sisehindamise tulemused
- pedagoogilise nõukogu või hoolekogu ettepanekud

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu liikmed. Pedagoogilise nõukogu ettepanekul kinnitab direktor muudatused ja parandused. Parandusettepanekud kinnitatakse uue õppeaasta alguses.

Õppekava uuendamise korra täitmise eest vastutab õppealajuhataja.

ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood on 01. september- 31. mai. Sõimerühmas, kus lapsed esmakordselt kollektiivi tulevad, algavad õppe-kasvatustegevused 1.oktoobrist. Ajavahemikku 01. – 31.september seostatakse seal rühmas lapse kohanemisajaga, kus põhirõhk on suunatud mängule ning selle kaudu laste tundaõppimisele. Erandiks on vaid muusika- ja liikumistegevused, mida viiakse läbi koostöös rühmaõpetajatega.

Suvekuudel 1. juunist -31.augustini on põhirõhk kõikidel vanustel mängulisel õuetegevusel.

Õppe- kasvatustegevuse keskmes on laps ja tema areng

Õppetöö korraldamisel on eesmärgiks luua keskkond, kus laps areneks loomulikult ja kogu õpetus toimuks lapse arengut igakülgsest soodustavas keskkonnas **lõimitud** tegevuste kaudu.

Lõimimise aluseks on üldõpetuse põhimõtted:

- kõik eri valdkondade sisud ja tegevused seotakse üheks tervikuks
- õpetuse keskmeks on mina ja keskkond

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on **paindlik**, mis tähendab

- Õpetamise meetodika, tempo ja koormus on õpetaja valida.
- Õpetajal on õigus varieerida oma tegevuste liike sõltuvalt teemast, huvist, saadaolevast materjalist ja võimalustest.
- Õpetaja võib teha põhjendatult tuginedes laste huvile, päevakajalistele sündmustele, ilmastikumuutustele planeeritud tegevustes muudatusi (jätta ära tegevusi, asendada need õuesviibimisega või vastupidi).

- Konkreetsete õppetegevuste algused on ajaliselt ära määratletud muusika- ja liikumistegevustel. Teisi õppetegevusi võib õpetaja alustada vastavalt oma rühma tegevustele arvestades päevakava.
- Muudatusi päevakavas teeb õpetaja kokkuleppel juhtkonnaga (näit. rühma õppekäigule minnes).

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale, kergemalt raskemale. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse eelkõige loomulikus keskkonnas.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises keskkonnas. Õppekasvatustöö korraldus võimaldab õpetajal tegutseda lapsega individuaalselt, rühmatöö põhimõttel ja/või kogu rühmaga koos.

Tallinna Mardi Lasteaia õppe-kasvatustöö aluseks on koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel koostatud asutuse õppekava.

Sellest lähtuvalt koostatakse rühmades aasta tegevuskava koostöös lastevanematega. Selle tegemisel arvestatakse lasteaia aasta õppe-kasvatustegevuse põhisuundi, mis lepatakse kokku õppeaasta esimesel pedagoogilise nõukogu koosolekul. Rühma tegevuskavas esitatakse rühma aasta eesmärgid õppe- kasvatustegevuses lähtuvalt lasteaia aasta eesmärkidest, rühmaürituste kava koostöös lastevanematega, laste arengu hindamise põhimõtted ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel. Rühma tegevuskava on lastevanematele tutvumiseks ning igal hetkel kättesaadav rühmas.

Konkreetne nädalakava koostatakse lähtuvalt rühma eripärast nädal ette. Nädalakavas esitatakse nädala teema, eesmärgid valdkondade kaupa, lõimitud tegevuste sisu, üldoskuste eesmärgid, tervis ja ohutus, mäng. õuetegevused, koostöö lastevanematega. Nädala kaupa planeerimine võimaldab arvestada laste huvi jätkumist (või huvi lõppemist) antud teema osas ning laste poolt välja pakutud teema arendust. Teema areng (tema pikkus, põhjalikkus, arengu suund) oleneb konkreetsest rühmast ja laste huvist. Nädalakava pannakse rühma infostendile ja saadetakse elektroonselt rühma lastevanematele tutvumiseks, vajadusel seoses teemaga ettepanekute tegemiseks- ja arvestamiseks.

Nädalateemast juhinduv õppe- ja kasvatustegevus liigendatakse päeva jooksul toimuvateks lõimitud (mängulisteks) tegevusteks, millest igaüks seostatakse kahe või enama valdkonna õpetuse sisu. Nädalas toimuvad tegevused hõlmavad nii seni õpitu kordamist kui uue õppimist.

Sõimerühmas planeeritakse kuus 2-3 nädalateemat, mis võimaldab laste vanusest lähtuvalt piisavalt kordamist. Ühte nädalateemat käsitletakse kahel järjestikusel nädalal, kus I nädalal on põhirõhk õpetaja tegevusel, II nädalal on lapsed aktiivsed tegutsejad ja toimub õpitu kinnistamine/kordamine.

Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse kõiki tegevusliike.

Läbiviidud õppe-kasvatustegevustest tulemuslikkusest teeb õpetaja iga päev kirjaliku kokkuvõtte rühma õppe- kasvatustöö päevikusse, kus analüüsib laste poolt omandatud oskusi, teadmisi, tegevuses püstitatud eesmärkide täitmist.

Õppe-kasvatustegevused juhinduvad nädalateema aluseks on valdkond Mina ja keskkond, millega seotakse kõigi valdkondade sisu. Valdkondadeks on:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kunsti tegevused
- muusika
- liikumine.

Oluline on kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis võimaldavad rahuliku tegevuse vaheldumise aktiivse tegevusega. Õpetajad kasutavad meetodit või võtet, mille läbi on konkreetset teemat kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada.

Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt ja praktiliselt tegutsedes. Olulisel kohal on õppimine läbi mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ja ümbruses toimuva jäljendamise kaudu.

Suveperioodil 01.juunist kuni 31. augustini lähtub õpetaja üldpõhimõtetest:

- Laste ja personali puhkuste tõttu on tööl ühendatud (erivanuselised lapsed) rühmad
- Õppetöö toimub põhiliselt mängulise õuetegevusena
- Toimub õppeaasta jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamine mängu kaudu

LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TAGASISIDE ANDMINE LAPSEVANEMATELE TALLINNA MARDI LASTEAIAS

LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

1. Lapse arengu hindamise aluseks on riikliku õppekava eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eeldatavad tulemused.
2. Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab lapse arengu hindamise korraldamise ja metoodika valiku.

LAPSE ARENGU HINDAMISE LÄBIVIIMINE

1. Lapse arengu hindamise peamiseks meetoditeks on lapse tegevuste vaatlus (õppeaasta jooksul), laste tööde analüüs, intervjuud, vestlused. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Pedagoogid jälgivad lapse arengut igapäevatoimingutes, vabamängus ja pedagoogi suunatud tegevustes.
2. Lapse arengutase fikseeritakse pedagoogide poolt väljatöötatud lapse arengu hindamislehele vähemalt 1 korda aastas (sügis, kevad).
3. Erinevad tähelepanekud lapse arengu kohta kogutakse lapse arengumappi, mis kestab sõimest kooliminekueni. Lapse arengu mappi kogutav info (kunstitööd jms) on õpetaja poolt täiendatud järgmiste andmetega: lapse ees- ja perekonnanimi, töö tegemise kuupäev, põhjus, miks töö valiti lapse arengut tõendava materjalina ja töö valinud õpetaja nimi.
4. Lasteaia õppekava põhjal on välja töötatud lapse arengu hindamise lehed, mida täidetakse lapsega tegelevate õpetajate poolt. 6-7 aastastele lastele täidetakse koolivalmiduskaart.

Arengu hindamise lehel täidavad rühmaõpetajad valdkonnad: Mina ka keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst ja üldoskused, liikumisõpetaja hindab liikumisega seonduvat, muusikaõpetaja muusikaga seonduvat.

Lapse arengu hindamise lehel kirjeldatakse lapse arengut ja lapse edusamme igas valdkonnas lapsest lähtuvalt läbi positiivse prisma.

5. Rühmaõpetajad tutvustavad koosolekul lapsevanematele lapse arengu hindamise põhimõtteid ja lapse arengu eeldatavaid arengu tulemusi.
6. Lapsevanem saab tagasisidet lapse arengu kohta igapäevaselt oma lapse rühmaõpetajalt.

Arvestades lapse arengust tulenevat vajadust või lähtuvalt lapsevanema või õpetajate soovist toimub kord aastas lapsevanematega lapse arenguvestlus, mille aluseks on lapse arengu hindamise leht ja lapse edusammud/probleemid arengus. Samuti seatakse eesmärgid järgnevas õppeaastaks.

LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHTEDE TÄITMINE

Lapse arengu hindamise lehed („Lapse arengu hindamise leht“ Lisad 1-6) on välja töötatud lasteaia pedagoogilise personali poolt lasteaia õppekavale toetudes.

Arengu hindamise lehti täidavad kõik lapsega tegelevad õpetajad: rühmaõpetajad keele ja kõne

(või koostöös logopeediga), matemaatika, kunsti ja üldoskuste osa, liikumisõpetaja liikumise, muusikaõpetaja muusika osa.

Lapse arengu hindamise lehele kirjutatakse lapse ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, õppeaasta, lehe täitmise kuupäev ja täitjate nimed.

Täitmisel kasutatakse märke: – (miinus) oskus puudub; v (linnuke) vajab arendamist, kinnistamist; + (pluss) oskus olemas. Arengulehele lisatakse ka lisatähelepanekud lapse arengu kohta (näiteks andekus mõnes valdkonnas, vajadus kõnealaseks tööks logopeediga)

Lapse arengu hindamise lehed on koostatud kahe kuni seitsmeaastase laste arengu hindamiseks. Last hinnatakse tema eale vastava hindamise lehe järgi.

Täidetud arengulehed on aluseks pedagoogide poolt lapsevanemaga läbiviidavates vestlustes lapse arengust ja individuaalsete eesmärkide püstitamiseks.

Arengu hindamise lehti hoitakse lapse arengumapis. Arengumapp antakse perele üle lapse lasteaia lõpetamisel. Lapse arenguga seotud andmed on konfidentsiaalsed ning ei kuulu avaldamisele, küll aga võib neid andmeid kasutada ilma lapse nime nimetamata lasteaiasiseseks õppe-kasvatustöö kvaliteedi hindamiseks.

KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE

Kooliminevate laste koolivalmidust hindavad rühmaõpetajad, vajadusel kaasates muusika- ja liikumisõpetajaid ja lasteaia logopeedi. Koolivalmiduskaardil kirjeldatakse lapse tegevust ja arengut, tuuakse välja lapse tugevad küljed ja lapse toetamist vajavad küljed.

ARENGUVESTLUSED LAPSEVANEMATEGA

Kord aastas toimub lapsevanematega lapse arengu vestlus, et anda vastastikust tagasisidet lapse arengust ja õppimisest, kavandades mõlemapoolsed edasised tegevused lapse arengu toetamiseks nii lasteaias kui kodus.

2 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Mina ja keskkond

- ütleb, teab oma eesnime;
- tunneb ära ennast peeglist või fotol;
- osutab lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajale;
- matkib täiskasvanu eeskujul kodutöid: toidu valmistamine, nõude-, pesupesemine, nuku magama panemine;
- paneb täiskasvanu eeskujul asjad õigesse kohta;
- osutab küsimise peale kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele;

Keel ja kõne

- Mõistab ja täidab lühikesi (2-4-sõnalisi) korraldusi tuttavas situatsioonis.
- Vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2-sõnaliste vastustega.
- Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.

Matemaatika

- Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall)
- Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale.
- Juhendamisel osutab esemetele, mida on üks ja mida on palju.
- Juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme.

Kunst

- Osaleb tegevuses rõõmu ja innuga
- Tegevust jäljendades rullib, veeretab, muljub
- Kasutab näpuvärve
- Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.
- Tunneb põhivärve (kollane, punane, sinine) ja osutab neile.
- Suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed.

Liikumine

- Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.
- Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.
- Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- Jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel.
- Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- Kõnnib piiratud pinnal.
- Säilitab sihi kõnnil ja jooksul.
- Mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge

Muusika

- Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast

- Kuulab, jälgib õpetaja laulu.
- Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile

Üldoskused

- Reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele;
- Teadvustab ennast, kasutab osaliselt mina-vormi, proovib ennast maksma panna, oskab keelduda ja "ei" öelda
- Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti
- Imitteerib täiskasvanute tegevusi
- Sööb, joob, riietub lahti valdavalt iseseisvalt.
- peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu;
- tunneb rahuldust enese puhtusest: potiharjumus, nina puhtus, söömisoskus; täiskasvanu meeldetuletamisel järgib kokkulepitud reegleid (vaikne hääl);
- täiskasvanu meeldetuletamisel jätab lahkudes hüvasti;
- mõistab endale suunatud keeldude tähendust;

2-3 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Mina ja keskkond

- Ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime;
- Vastab õigesti küsimusele, kes ta on poiss, tüdruk;
- Ütleb vastuseks oma vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel;
- Nimetab pereliikmeid: ema, isa, vend, õde;
- Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta;
- Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste, õpetajate, õpetajaabi nime;
- Teab mõistete hea ja paha tähendust;
- Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti palub ja tänab;
- Nimetab toiduaineid;

Keel ja kõne

- Kasutab sõnu *all, peal, sees, ees, taga* ruumisuhete tähistamiseks.
- Mõistab ja kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5-sõnalisi lihtlauseid.
- Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausega.
- Loeb peast või kordab järele 1-2-realist luuletust.
- Räägib endast *minavormis*.
- Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab ja kommenteerib pilte.
- Eristab kuulmise teel tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt. *tass-kass, pall-sall, tuba-tuppa*), osutades pildile või objektile.

Matemaatika

- Rühmitab esemeid kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse alusel (kuju, värv, suurus)
- Juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes *üles-alla, ette-taha*
- Loendab esemeid kolme piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (mitu?, nt mitu palli on kastis).
- Osutab (küsimuse põhjal) kahest samatüübilisest esemest suuremale või väiksemale.
- Leiab etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid (nt ringi abil kõik ülejäänud ringid).

Kunst

- Muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale
- Kasutab joonistusvahendeid.
- Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees.
- Tõmbab pintsliga (näpuvärviga) erineva suunaga jooni, teeb täppe.
- Kujutab tuttavaid asju ja nähtusi, lähedasi inimesi ning nimetab, mida kujutas.

Liikumine

- Arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega.
- Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega.
- Sooritab põhiliikumisi.

- Säilitab liikumisel tasakaalu
- Mängib matkiva sisuga 1–2 reegluga kõnni- ja jooksumänge
- Kõnnib trepist üles-alla vahelduva sammuga

Muusika

- Reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigub kehaga vmt).
- Püüab õpetajaga kaasa laulda
- Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit

Üldoskused

- Saab aru, et erinevatel inimestel võivad olla temast erinevad tunded
- Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia
- Osaleb ühistegevuses täiskasvanuga, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti
- Täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine;
- Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid, jäljendab igapäevaelulisi rolle

3-4 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Mina ja keskkond

- Ütleb küsimisel oma vanemate eesnimesid;
- Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (kakk teeb süüa);
- Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev;
- Järgib kokkulepitud rühmareegleid;
- Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud;
- Rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid;
- Põhjendab lihtsamate lauakommete vajalikkust;
- Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal hea ja halva tähendust;
- Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, lasteaed)
- Nimetab riigi nime kus ta elab;
- Kirjeldab, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest valmistada saab;
- Põhjendab helkuri kasutamise vajadust.

Keel ja kõne

- Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt *sõitis, laulsid*).
- Räägib 2-3 lausega meeldivast mänguasjast (*mis see on, kust see asi on saadud, miks see meeldib.*)
- Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lause.
- Loeb peast või kordab järele 2-3-realist luuletust või liisusalmi.
- Annab vestluses edasi asjasse puutuvat infot
- Tunneb täiskasvanu häälimise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.
- Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.

Matemaatika

- Rühmitab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel
- Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega *peal, all, sees, taga* või *ees*.
- Moodustab uue suuruse (3–5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.
- Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem- väiksem, pikem- lühem.
- Leiab keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid.
- Koostab lihtsamat mustirida kujundeid kasutades.

Kunst

- Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.
- Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.
- Voldib paberi pooleks
- Kujutab olendeid, esemeid tegelikkusega sarnaselt.
- Nimetab põhivärve ning lisaks rohelist, oranži, roosat, musta, pruuni
- Juhendamisel voolub ümar- ja piklikke vorme.
- Põhjendab, miks töö, pilt meeldib.

Liikumine

- Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.
- Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
- Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
- Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
- Mängib 2–4 reegluga liikumismänge.

Muusika

- Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
- Laulab rühmaga ühtses tempos.
- Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.
- Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente

Üldoskused

- Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti, et jõuda kokkuleppele
- Püüab teisi abistada ja lohutada
- Loob lühiajalisi sõprussuhteid;
- Saab hakkama eneseteenindamisega – riietub, sööb, joob iseseisvalt
- Teab oma nime, vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi;
- Saab aru ja järgib igapäevases suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid, püüab järgida kodukorra reegleid
- Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Mina ja keskkond

- Kirjeldab kodumaja omapära, maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus;
- Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;
- Kirjeldab erinevaid sõidukeid ning teab nende otstarvet;
- Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;
- Teab kuidas sõiduteed ületada;
- Teab liiklusmärgi (ülekäigukoht) tähendust;
- Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust;
- Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda;

Keel ja kõne

- Kasutab kõnes mõningaid antonüüme (nt *lühike-pikk, must-puhas*).
- Kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid (*suur-suurem-kõige suurem*).
- Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
- Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil
- Loeb peast 2-4-realisi liisusalme/luuletusi.
- Tunneb iseseisvalt ära hääliku kuulmise teel häälikute reas.
- Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

Matemaatika

- Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *üleva, keskel*.
- Nimetab erinevaid päeva osi (*hommik, lõuna, õhtu*) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.
- Nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab laste tegevusi eri aastaegadel.
- Kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu *rohkem, vähem, võrdselt (ühepalju)*.
- Kasutab järgarve kuni viieni eseme/isiku positsiooni nimetamisel (*mitmes?*).
- Otsustab, kas kaks antud kujundit on sama- või erisugused, ning kirjeldab nende kujundite erinevusi nurkade olemasolu, arvu, kujundi, suuruse ja värvuse alusel (ring, ruut, kolmnurk)

Kunst

- Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).
- Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.
- Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooniga või joonlaua järgi.
- Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.
- Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid
- Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.
- Voldib paberi pooleks, neljaks

Liikumine

- Vahenditega harjutusi (pall, hüpits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti.

- Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
- Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
- Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).
- Tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.

Muusika

- Esitab laule rühmaga ühtses tempos;
- Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule
- Mängib ja tunneb kuulamisel tämbri järgi ära õpitud rütmipille; mängib rütmisaateid lastelauludele
- Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos
- Esitab õpetaja seatud tantse kasutades õpitud tantsuelemente

Üldoskused

- Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- Imitteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle
- Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste
- poolt; arusaamatuste lahendamiseks;
- Oskab avalikus kohas sobivalt käituda, ta teab, mida tohib, mida mitte.

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Keel ja kõne

- Kasutab kõnes mõningaid sünonüüme
- Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kaks sõna (nt *lilled – tulp, roos*).
- Annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil üksteisega seotud lausetega
- Kirjeldab (jutustab oma sõnadega) kuuldud teksti sündmuste järgnevust ja põhjusi ning tegelaste käitumist
- Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta
- Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja
- Määrab hääliku asukohta (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.
- Loeb üksikuid sõnu

Matemaatika

- Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste alusel
- Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes
- Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid *eile, täna, homme*.
- Moodustab uue hulga (kümne piires) esemete lisamise või äravõtmise teel
- Nimetab etteantud arvude hulgast, milline arv on antud arvule eelnev või järgnev
- Mõõdab esemete pikkust, laiust, kõrgust ja objektidevahelist kaugust kokkulepitud vahendite pikkuse abil (nt nööri, pulk, sammud jne)

Kunst

- Värvib kontuuri ületamata.
- Juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve.
- Rebib lihtsamaid kujundeid.
- Kujutab juhendamisel inimest liikumises, muutes jäsemete asendit.
- Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist

Liikumine

- Talub kaotust võistlusmängudes.
- Valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel.
- Ronib varbseinal vahelduva sammu ja lisaülesandega.
- Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.

Muusika

- Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, valss, polka).
- Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.
- Laulab peast õpitud lastelaule ja esitab neid rühmas.
- Mängib rütmi- ja meloodiapillidel; osaleb lastepilli ansambli mängus.
- Liigub ja tantsib sünkroonis teistega

Üldoskused

- Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses
- Suudab ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd
- Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada
- Järgib sotsiaalseid rutiine

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU HINDAMISE LEHT

Keel ja kõne

- Selgitab kuulnud kujundlike väljendit (*tuul ulub, kevad koputab aknale*) tähendust oma sõnadega
- Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.
- Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt *vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast*).
- Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi
- Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.
- Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust).
- Kirjeldab sündmust enda ja teiste positsioonilt.
- Nimetab ja kirjutab kõiki tähti.
- Loeb 1-2-silbilisi sõnu, pikemaid sõnu veerib, mõistab loetud lause sisu.

Matemaatika

- Järjestab kuni viis eset pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi, kirjeldades ühte eset teise suhtes.
- Nimetab järjekorras kõik kuude nimetused ning teab oma sünnikuud.
- Määrab seeritega kellal kellaega täis- ja pooltundides.
- Koostab etteantud hulga järgi vahendeid kasutades lihtsaid matemaatilisi jutukehi.
- Liidab ja lahutab erinevate vahendite abil 5 piires ja kasutab matemaatilisi märke (+, -, =).
- Loendab ühest kümneni ja kümnest üheni.
- Eristab mängulises tegevuses mõõtühikuid (km, kg, l, kr, s) ja rakendab neid õigetel kasutusladel
- Leiab erinevate kujundite ja esemete (nt silindrid, koonused, ristkülikud, kerad, kuubid, püramiidid) hulgast ümarkehad ja tahukad ning kirjeldab nende omadusi

Kunst

- Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte (paat, lennuk, müts).
- Punub sirgetest ribadest lihtsa pinna (nt järjehoidja, linik vms).
- Kujutab objekte erinevates vaadetes
- Loovtööde tegemiseks kasutab geomeetrilisi kujundeid (ring, kolmnurk, ruut) ka neid kombineerides.

Liikumine

- Liikumisel ja mängimisel peab kinni üldistest ohutusreeglitest
- Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
- Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt üheaegselt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
- Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).
- Kasutab ausa mängu põhimõtteid, peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Muusika

- Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikas lihtsamaid muusikažanre

- Laulab ilmekalt eakohaseid rahva- ja lastelaule, esitab neid nii rühmas kui üksi.
- Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele; osaleb lastepilli ansamblimängus.
- Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga

Üldoskused

- Mõistab teiste inimeste tundeid ja neid tähistavaid mitteverbaalseid sotsiaalseid vahendeid ja märke
- Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada
- Loob sõprussuhted, algatab mängu ja tegevusi, omandab grupi reeglid ja arvestab grupi vajadustega;
- Suhtub teiste laste tegevusse tolerantselt, teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste juures.
- Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada
- Suudab ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd
- Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele selgitada
- Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada
- Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi, üritab tegutseda sihipäraselt ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;

ERIVAJADUSEGA LAPSE TOETAMINE

Erivajadusega laps

Erivajadusega on laps, kellel on mõni füüsiline, diagnoositud vaimne või sensoorne puue, käitumishäire või kõnehäire. Samuti kuuluvad siia alla teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed.

Erivajadusega laps vajab pikema või lühema aja jooksul oma erilise vajaduse tõttu suuremat tähelepanu.

Arenguliste erivajadustega laste õpetamise põhimõtted

Töö põhimõtted:

1. Erivajadusega laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma tasemele.
2. Laps õpib ja mängib teiste lastega koos.
3. Laps omandab teadmisi vastavalt tema arengutasemele ja arengukiirusele

Erivajadustega laste arengu toetamisel on olulised:

- Arendustegevuse alustamine siis, kui selle vajadust on märgatud (varajane sekkumine).
- Individuaalne lähenemine vastavalt arenguliste erivajadustele ja keskkonna võimalustele.
- Individuaalse arenduskava rakendamine koostöös perekonna ja erialaspetsialistidega.

Lapse eripära (mahajäämus, käitumise eripära) on märgatav:

- Laste arengutaseme järjepideval hindamisel ja analüüsimisel.
- Igapäevaste tegevuste käigus.
- Laste kunstitööde ning õppetegevuste analüüsimisel.
- Õppeülesannete soorituste tulemuslikkusel.
- Mängus ja suhtlemisel eakaaslastega, täiskasvanutega.

Lapse erivajadusi määratleme üksnes tema arengu põhjaliku tundmaõppimise järel ja olemasolevate oskuste hindamise teel

Kui pedagoog märkab, et lapse areng ei kulge eakohaselt (esineb oluline mahajäämus, käitumise eripära), selgitatakse välja koostöös lapsevanematega vajadus abi järele erispetsialistide juures. Nii perekonnal kui pedagoogidel on võimalus pöörduda abi saamiseks Tallinna Õppenõustamiskeskusesse (www.tonk.ee).

Erivajadusega lapsega tegelevad õpetajad töötavad välja koostöös erialaspetsialisti ja perekonnaga **vastavalt vajadusele** individuaalse arenduskava.

Erivajadustega lapsed:

1. Kroonilise tervisehäirega lapsed.

(Allergia, suhkruhaigus)

Tervisehäire on fikseeritud perearsti poolt. Koostöös peredega jälgitakse pidevalt lapse tervislikku seisundit ja vajadusel muudab tervishoiutöötaja vanemate kaasabil laste menüüd.

2. Kõnehäiretega lapsed

Logopeed uurib 1x aastas 3 - 7 aastaste laste kõne arengut - hääldamist, sõnavara, grammatikat, lauseehitust, jutustamisoskust ja kõnedefekte ning fikseerib tulemused. Kõneravi vajavate lastega teeb logopeed individuaalset tööd 1-2x nädalas. Logopeed annab soovitusi õpetajatele lapsega rühmasiseseks individuaalseks tööks. Vanematele annab logopeed soovitusi ja tagasisidet lapse kõne arengust vastavalt vajadusele.

3. Käitumishäiretega lapsed

Laste arendamine toimub tihedas koostöös perega. Püütakse välja selgitada probleemide algpõhjused. Igale lapsele lähenetakse individuaalselt. Vajadusel nõustatakse vanemaid ja suunatakse erispetsialisti konsultatsioonile.

4. Koolipikendusega laps

Vastavalt Tallinna Haridusameti nõustamiskomisjoni otsusele saavad lapsed vajadusel aasta koolipikendust. Nõustamiskomisjon arvestab arsti poolt tehtud kirjalikku otsust lapse tervisliku seisundi kohta ning teiste spetsialistide soovitusi. Koolipikendust saavatele lastele töötatakse vastavalt koolipikenduse põhjusele välja individuaalne õppekava lähtudes nõustamiskomisjoni erispetsialistide soovitustest. Koolikohustuse täitmise edasilükkamise aluseks on lapse tervislik seisund.

5. Muukeelsed lapsed

Eesti keele õpetamisel muukeelsetele lastele kasutatakse täielikku keelekümbluse metoodikat (metoodika elemente). Keele omandamine toimub sujuvalt läbi mängu ja õppetegevuste. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret laps oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Kõigil juhtudel tagatakse pere privaatsus. Täpsemad andmed erivajadusega laste kohta on kasutamiseks ainult õpetajatele, lasteaia juhtkonnale ning spetsialistidele.

KINNITATUD

Tallinna Mardi Lasteaia Direktor

05.oktoobri 2016. käskkirjaga nr 1-1/24

Lisa 2.5.8 **VALDKOND TEHNOLOOGIA – õhinapõhine õpe**

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) Kasutada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid;
- 2) Tunneb rõõmu innovaativisest õppimisest;
- 3) Kavandab ja viib tegevuse lõpuni.

Valdkonna Tehnoloogia sisu:

- 1) Laste haridustehnoloogiliste oskuste kujundamine;
- 2) Õppekasvatustegevuse läbiviimise mitmekesistamine;
- 3) Erinevate tehnoloogiliste vahendite kasutamisel ja loovuse arendamine;
- 4) Liitreaalsuse rakendamine õppetöös;
- 5) VOSK* põhimõtete rakendamine (koolieelikutel).
- 6) Meediakasvatuse rakendamine õppe- ja kasvatustegevustes.

*Võta oma seade kaasa

Tehnoloogia õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse laste huvist, õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadest;
- 2) toetatakse sotsiaalsete oskuste väljakujunemist läbi ühistegevuste;
- 3) lähtutakse laste püsivusest ja valmisolekust nutiseadmete kasutamiseks;
- 4) on võimalik teostada: projektipõhist õpet, meeskonna- ja paaritööd, individuaalset tööd;

Tehnoloogia eeldatavad arengutulemused

1,5 -3 aastane laps

- 1) Tunneb rõõmu tehnoloogilistest vahendites.

3-5 aastane laps

- 1) Tegutseb täiskasvanu juhendamise järgi;
- 2) Tunneb rõõmu ühistegevustest;
- 3) Julgeb avastada, katsetada, tegutseda tehnoloogiliste vahenditega;

6–7aastane laps

- 1) Tutvub programmeerimise algtõdedega;
- 2) Tegutseb nii täiskasvanu juhendamisel kui ka iseseisvalt;
- 3) Oskab selgitada oma tegevust, eesmärke, oskab juhendada kaaslast samas tegevuses;
- 4) Julgeb kasutada erinevaid nutiseadmeid.